

VÖG VOLAPÜKA.

,Daniil Morozov': redakan
ä vicifal,
,shido2308@yahoo.com',
,Ekaterinburg', ,Rossija' / Rusän.

Jäfidot soĝa bevünetik Volapüka.

YELOD 34^{id}. NÜM: 4. 2024 PRILUL. PADS: 29 jü 36.

O Volapükaf lens valöpo!

Enu edupadob gasedi tiädü ,Posta Mundi' (ekö! ladet leäktronik nüma lätik: ,<https://archive.org/details/posta-mundi-43>). Penäd at dönu kanon fredükön Volapükani alik me vödem brefik Volapükik (sevabo fab fa ,Aisopos' dö hipuls e frogs). Labon i yegedi nitedik votik tiädü ,Nova" dokumento pri la rilato de Zamenhof al Volapük' speranto pelautöli (lautan binom ,Gonçalo Neves'). Soäsä tiäd it jonon, lautot bejäfon meugi ela Zamenhof kol Volapük (e tefis mögik bevü disinapüks elas ,Zamenhof' e ,Schleyer'). In yeged temunods mödik pesaitons, kels blöfons, das datikan speranta ud änitedälom dö Volapük, ud ädalärnom oni. Nün at binon nitedik, ab liedo nu binos ne mögik ad seivön lölöfiko jenotemi mekavapükas tefü flun luveratik Volapüka ad ,Zamenhof', bi om it no älabom demädi ad nunön jenöfotis valik. Niludob, das benoplöp Volapüka elanälükon eli Zamenhof pö vobod lönik oma. Zuo pükasits di ,Zamenhof' e di ,Schleyer' labons binodi ot (lotograf balugik ko prinsip: „tonate bal, reidi bal", gramat tikavik nen pläots sa stamäds natapükas). To dists vemik logotik disinapüks bofik at binons jafots timäda okik labü prinsips leigik. Bofiks bleibonsös pagebö!

Vipöl oles ed olsikanes
gudikünosi redakan:

LIFAJENOTEMIL DOKANA: ,ARIE DE JONG’.

Balidnaedo pepüböl ün 1980.

*Fa ,P. Uittenbogaard’ (1917–2004): liman Volapükakluba Nedänik
nemu sis 1951 ä tidan Volapüka ko nüm: 1823.*

Dokan: ,Arie de Jong’ pämotom lä palapär frisdanas ün yel: 1865 tö ,Batavia’: cifazif ettimik Lindäna Nedänik, kel adelo panemon Lin^odonesiyän.

Ün yel: 1873 famül omik äfealotädon Nedänio. Latikumo mö yels degjöl ya päpromuvom ad sanan in zif: ,Leiden’. Ün yel: 1892 pälo^ovepladom demü cal ad vobön ini Lindän Nedänik. Mödikna äzivegom da län et. Fino ye päpänsionom ün yel: 1919.

Ya ä nolom metodis nutimik tefü vob sanana. I süpero ädäsinom, zuo ämekom skätis kravata.

Binölo studan legudik, älärnom Volapüki e suvikna äspodom me pük at. Älüvom dünädi militik asä fizir^osanan ün yel: 1912, kü Vola^opük ön mafäd gretik iperon baläli oka kodü feitiäl in muf. Ettimo do^okan: ,de Jong ’ id ävilom jafön Volapüki ut, kel ögegetonöv konfidi valikanas. Ädalärnom pükis ömik: Fransänik, Deutänik, Linglänik äsi Litaliyäniki, Rusäniki, Rumäniki, Larabäniki e somikis (ba i maläyi). Zuo pükis romenik, Grikänapüki, sanskriti, hebreyi e Vöna^oLägüptä^onapüki ädastudom.

Ün yel: 1929 ävegom ad visitön i cifali Volapükamufa: profäso^oran: ,A. Sleumer’ < in zif: ,Bad Godesberg’ len ,Rhein’ ad jonön ome gramati e vödabuki gretik oka, kels ün yel: 1932 [veräto: 1931] pä^opübons.

Dokan: ,de Jong’ äjäfükom oki me nolavs tio valiks ad veitöfükön vödabuki gretik Volapüka. Dokan äsüadikom dö vikod mögik Volapü^oka demü neud ona.

Ven äsevob dokani: ,de Jong’, äkobovobom ko sö: ,J. G. M. Reyn^oders’. Äfegeboms moni lemödik gönü Volapük. Mens mödik ävedons

limans <Volapükamufa> te sekü kesenäl kol söls tel at. Ettimo cifal äbinom sö: ‚Schmidt‘.

Dü lifüp oka, dokan: ‚de Jong‘ fümiko älabom delis lügik: äviu- dikom telna (ämatikom kilna), äperom soni, fino äsudikom. Äsevob omi asä mani ai vemo löföfiki.

Ädeadom tü del 12^{id} tobula yela: 1957, e brefüpo bü prim lifa- yela 92^{id} oka. Äposbinükom moni pro dabük Volapükagaseda, ab fräds sovemo ägretikumons, das pelot oma no plu äsaidon — klu ämutobs stöpedön dabüki at. Son dokana: ‚de Jong‘ binom sanan e vobom in zif: ‚Rotterdam‘ (Nedän), ab labom nitedäli nonik pro Volapük. ■

SMILOBSÖS!

Konotül ma Vp. evönädiköl.

Memayuf selednik.

Tidel: Ta kim Achilles ekomipom bifü zif Troja?

Pul: Ta Pluto.

Tidel: No. — Pul: Ta Nero.

Tidel: No ta Nero.

Pul: Kludo ta Hector.

Tidel: Kikod etikol Pluto e Nero?

Pul: Ebinom bal de dogs kil obsik e ots panemoms Pluto, Nero, Hector.

Konotül ma Vp. nutimik.

Memälayuf bisarik.

Fa ‚W. Rosenberger‘ (Rusän).

Tidan. Ta kim ‚Achilles‘ ekomipom-li fo zif: ‚Troja‘?

Hipul. Ta ‚Pluto‘.

Tidan. Nö! — *Hipul.* Ta ‚Nero‘.

Tidan. No ta ‚Nero‘.

Hipul. Tänä ta ‚Hector‘.

Tidan. Kikodo etikol-li dö ‚Pluto‘ e ‚Nero‘?

Hipul. Ebinom bal dogas kil obsik, ed ots panemoms ‚Pluto‘, ‚Nero‘, ‚Hector‘.

KONOTÜL TUMYELA TELDEGID.

„Kis binon-li büsid ma mod Rusänik?“

„At binon dunäd somik: etifön bogi labü geinaflads fulik, eselön oni, e fino efedrinön moni.“

HIEL BOLES'.

Fövot koneda fa ‚Maksim Gor'kij'.

„Kisi mutob-li penön? Sagölöd!...”

„O elil ‚Boles' lelöfik obik!... o lan obik!... O lelöfäb divodik obik!... Leläd galedofös oli! O lan goldöfik obik!... kikodo so lunüpo no epenol-li jiputüle zadik dalelöfik olik: ‚Teresa'?...”

Tio no esmilob. „Jiputül dalelöfik” labü geilot puidas veldegjöl, labü pun gretik pudavetik e labü logod so blägik, äsva jiputül dü lifüp lölik oka äklinükof-la cimis e nonikna älavof-la oki! Töbo etaetob smili, sä^o kob:

„Kim binom-li hiel Boles't' at?”

„Elil ‚Boles', o söl: studan!” ejinof skanön kol ob tefü utos, das emiükob nemi. „Binom higam obik...”

„Higam-li?!”

„Kikodo üfo söl so estunikom-li? Ob: lädü! < no kanob-li üfo labön higami?”

Kif-li? Lädül-la kiof!

„Sio sekü kod lenonik! Valikos mögon... E kilunüpo binom-li higam olik?...”

„Sis yels mäl...”

„Dinäds kion!” so tikob. Benö! epenobs penedi. E pened so — koefobös ole! — zadik e lelöfafulik, das ob it ba etökoböv pladi obik tä ut elila Boles' at, if no ‚Teresa' ebinoföv jispodan, ab bos votik, efe smalikum ka of.

„Vemo danob oli, o söl! demü plitod!” jiel Teresa sagof obe bieölo. „Ba ob it i kanob-li yufön oli me bos?”

„Nö! do danädob ole ladöfiko.”

„Ba so jenosöv-li, das söl labom jiti u bliti hogafulikis?”

Senob, das mastodon-la voik at in juüp ekoedof jemaredikön obi, e vemo japäliko notükob ofe, das no neodob dunetis ofik.

Emogolof.

Vigs zao tels epasetikons... Binos soar. Seadob lä fenät e feifob, ti^o kölo, me kis kanob säjäfälükob obi de ob it. Binos näütik, e stom binon miik, vilob mogolön neseimio, e sekü näüt äjäfikob me lönistud, äsä

memob. Atos i binon vemo naütik, ab ävilob dunön lenosi votik. Yan maifikon — Gode dani! — ek ekömon...

„Vüö! söl: studan < no mutom-li jäfikön me dun dranik seimik?“

Binos ‚Teresa‘! Jö!...

„Nö!... e kis-li?“

„Vilob-la ad begön söle ad penön penedi nog bali...“

„Vilöfö!... Elile ‚Boleś‘-li?...“

„Nö! atna ya de om...“

„Kis-li=i?“

„Ag! Vom kio stupik binob! Espikob neveräto, o söl! säkusadö! Nu atos — sevolös! — zesüdon no pro ob, ab pro jiflen ömik... kuratikumo sagölo: no pro jiflen, ab... pro hisevädan ömik... Om it no sevom ad penön... e labom jigami, kel leigoäs ob... ‚Teresa‘... Kluö! ba söl openom-li penedi jiele Teresa et?“

Lülogob ofi; logodanotod ofik binon jemik, doats dremons, kodü bos brulälöf — e... reafob ad suemön vali!

„Lilölöd! o läd lestimik!“ sagob, „dabinons elils ‚Boleś‘ nonik, jiels ‚Teresy‘ nonik pö ol sevädöls, ed atosi valik lugol. Zuo odagetol lukäfo nosi frutik de ob, e no vilob kosükob obi ko ol... Suemol-li?“

Sunädo ön mod bisarik somik edredikof, pebrulälükof, eprimof ad stepön su top ot ed ad mufükön ön mod smilikodöl lipis oka, desirölo ad sagön boşi e sagölo nosi. Stebedob utosi, kelos ojenon foviko, e primob ad suemön, e niludob, das bo epölacedob boso ad miniludön ofi dö vip ad midugön obi de lifaveg saludälik. Pö jenet at kod votik äsif dabinon-la.

„O söl: studan!“ eprimof ad spikön e sunädo posä ekoedof doniofalön palmi oka ön jästam peräda, mü süpiküno eflkof oki lü yan ed emogolof. Pelüvob ko senäl vemo neplitik ninälü lan, lielob färmikön ko tonät yani lä of — vemo laodiko; äsä jinos, vom gianik eskanof... Ebeetikob osi ed esludob: okömob lü of ed uvüdölo ofi isio openob pro of valikosi, kelos uklülädonöv zesüdön.

Nükömob ini cem ofa — loegob seadön ofi len tab; epladof kubitis sui on ed epedof kapi oka me nams.

„Lilölös!“ spikob...

...Soö! alnaedo kü konob jenotemi at e reafob ad dil at, senälob pö ob dolöfi jeikik... stupot kion! Voiko=0...

„Lilölös!” spikob...

Löjutof de plad okik, föfiogolof ä! ob, du logs ofa flamülons, e primof, epladölo namis okik sui jots oba, ad vispön — kuratikumo: ad drumön me folidvög okik...

„Benö! e kis-li? Kis-li? Si! Elil Boleś nonik dabinom, ni... Zuo jiel Teresa i no dabinof! Ab lio din at jäfükonöv-li oli? Fikulosöv pö ol ad mufükön penamaleplümi love papür, sio-li? Kiom binol! I logoto binol soman... nenmiotädik! Nonikan dabinon: ni ‚Boles’, ni ‚Teresa’; te ob it dabinob! Benö! e kis-li? kis-li?”

„Dälö!” spikob ön stad bluvik sekü geted at, „lio dinäds stadons-li? Elil Boleś no dabinom-li?”

„Si! no dabinom! E kis-li?”

„E jiel Teresa — i no dabinof-li?”

„E jiel Teresa no dabinof! Ob binob ‚Teresa’!”

Suemob nosi! Lülulogob ofi ko logs gretik oba e steifülob ad fümü= kön, kin obas elienetikon. Vüo egekömf lü tab, ezisukilof us, golof lü ob e spikof ko vögäd pelenoföl:

„If ga so efikulosöv pö ol ad penön elile Boleś, tän ekö! at binon pepenölos fa ol, sumolöd! E pro ob votikans opens...”

Küpbob: in nam oba binon pened elile Boleś. Blö-ö!

„Lilölös! o ‚Teresa’! Kisi atos valik sinifon-li? Kikodo zesüdos-li pö ol, das votikans pensös, if ob ya epenob ebo ati, ab no esedol oni?”

„Kitopio-li?”

„Ga lü hiatan... Lü elil Boleś, vo-li?”

„Ye ga no dabinom!”

Fümo suemob lenosi! Te ekanob-la lecedön valikosi vaniki e mo= golön. Ab eplänof obe biti oka.

„E kis-li?” eprimof ad sagön ko vögäd pelenoföl. „No dabinom, e no dabinomös!” Ed etenükof namis oka ä! flans difik, äsif no ekanof-la suemön: kikodo üfo no dabinom-li? „Ab so desirob, das dabinomös... No binob-li üfo men ot, äsä valans? Sio ob... sevob... Ab dämükob neki dub atos, das penob ome...”

Dil fovik koneda ponotükon.

DOG ELAS ,BASKERVILLES’.

Fa hiel ,Arthur Conan Doyle’. Petradutöl fa hiel ,Oleg Temerov’.

Tradutod papübon bai koräkots pülik fa hiel ,Daniil Morozov’.

KAPIT VELID. ELS ,STAPLETONS’ DI ,MERRIPIT HOUSE’ (4).

„Binos nensiämik pro obs bofik ad simulön, das no se vobs-la oli, o dokan: ‚Watson!’“ äsagom. „Penots dö täktifan olik erivons obis is, e no kanolöv famükön omi nes dagetön sevädi pro ol it. Susus ‚Mortimer’ enunom obe nemi olik, no äkanom noön dientifi olik. Üf komol is, täno se atos seko don, das söl: ‚Sherlock Holmes’ it nitedälom tefü säkäd, e dido nulälob ad sevön: tikädöpi kinik labom.”

„Liedo no kanob begesagön säki at.”

„Dälolös ad säkön: va desinom-li ad stimön obis me visit pösodik?”

„Nu no kanom lüvön zifi. Labom säkädis votik, kels jäfükons küpäli omik.”

„Pid kion! Kanomöv kleilükön boso utosi, kelos binon nefümik pro obs. Ab tefü vestigs olik lönik, üf mod mögik anik dabion, me kel kanob frutön oli, ogebidükob obi ole ad ledunön komitis olik. Üf laboböv jonädi seimik tefü binäl miniludas olik u tefü mod, me kel desinol ad vestigön säkädi, ba täno ebo anu gevoböv ole yufoti u konsäli.”

„Lesiob ole, das komob is te kodü visit lü flen obik: siör: ‚Henry’ e neodob yufi lenonik.”

„Süperö!” ‚Stapleton’ äsagom. „Go gidetol, bitölo prüdiko e tödiko. Jiniko änu peblameton obe vüjäfükam nesäkusa dovik, e promob ole, das no omäniotob dini at dönu.”

Ikömobs lü ütöp, kö luvegil nabik yebagik äflaniozugen de veg ed äsnekozugen fagio love maräd. Lubel skapik me klifablögs pibeseitöl ätopon deto, kel ün rutim piceinon ad stonicöpöp granoinik. Föfaflan onik äl obs ätopöl äfomon klifavöli dagik labü filigs e bramarubuds gloföls in niks oksik. Fago lefog gedik mismokik älöpiofliton.

„Spat nevifik ve luvegil at love maräd udugon obis lü ‚Merripit House’,” äsagom. „Ba ufegebolös düpi bal, dat ola boböv blesiri ad jonodön oli söre obik.”

Tikod balid obik äbinälon ad utos, das ömutob blibön nilü siör: ‚Henry’. Ab täno ämemob kumi dokümas e kalotas, fa kel vobatab omik pibundanükon. Äfümos, das no ökanoböv yufön omi tefü etos. Zuo ‚Holmes’ kazeto isagom, das övestigobös nilädanis tefü ‚Hall’ pö maräd. Ädasumob vüdi ela ‚Stapleton’, ed älüodikobs kobo ad luvegil.

„Top kio dafredüköl binon maräd!” äsagom, lovelogölo geilöpis lubelik, pö länod kelik planems zilidafomik lunik labü fäits binü granoin japagulik ägeilons, äs vefs lafama gälik skömöl. „Maräd at neai onaüton oyi. No kanol tiko dön, klänis milagik kinik kipedon. Kio binon veitik, ä soa löfik, ä müsterik!”

„Täno sevol oni staböfiko, vo-li?”

„Älödob is dü yels te tels. Laida lödöns patöfonsöv obi as enu ekömölan. Äkömobs suniko pos tim, kü siör: ‚Charles’ ilomädikom. Ab lefäks obik äkoedons beletävön obi topi alik länäda is zi, e dalob cedön, das mens nemödik dabinons, kels sevons oni staböfikumo, ka ob.”

„So vemo fikulos-li ad sevön oni?”

„Vemo fikulos. Ekö! samo kamalän gretik et veitik lüodü nolüd de top isik, efe labü lubels bisarik löpü on seädöls. Küpedol-li bosi küpädik pö on?”

„Binonöv-la top seledik ad galotön.”

„Binosöv natöfik ad cedön so, ab tikod somik jünü ya efrädon ömikanes lifis oksik. Eküpol-li yebafeledis klila grünik et densitiko da on spearölis?”

„Si! jinons fluköfikums, ka retikos.”

VÖDS NEKÖSÖMIK.

nesäkusadovik = ‚unjustifiable’

flaniozugön (*nelov.*) = ‚to strike off’

laidalödan = ‚a resident’